

خیاطی را اصولی بیاموزید

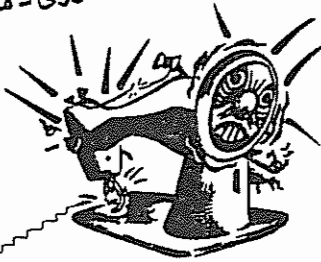
آموزش خیاطی و شناخت زورنال
گلدوزی - سرمه دوزی - مرواریدبافی و تاج عروس

مربی خیاطی:
خانم روشن

تلفن

۷۷۲۲۴۹

شرکت پاک مکان

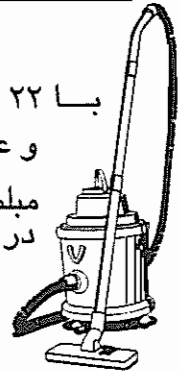
با مسئولیت محدود

با ۲۲ سال تجربه عملی
و علسی در خشکشویی

مبلمان، موکت، فرش
در خدمت

بهداشت خانه و محل کار شما

تلفن ۸۶۸۸۶۲-۸۵۸۶۴۶

مرکز تعمیر سشوار

تهران: خیابان سعدی-خیابان منوچهری

چهار راه کنت، ساختمان درفشان

(جنرال استیل سابق) طبقه همکف پلاک ۱۸-۱

تلفن ۳۷۸۳۷۶۷-۳۱۱۷۸۰۱

سالن آرایش
و زیبایی

رایدره
نمونه

کلیه خدمات پوستی و زیبایی

رفع چین و چروک، و آرایش بهداشت پوست و مو جلوگیری از ریزش

مو، رفع جوش و لک برطرف کردن موهای صورت، آرایش عروس و

همراهان زیر نظر متخصص

تلفن ۸۸۹۳۰۹۲

خیابان کریمخان خیابان میرزای شیرازی شماره ۳۴ تلفن ۸۸۹۳۰۹۲

پیانو، ارگ و سنتور
تدریس

با کیفیت عالی توسط خانم و آقای لیسانس موسیقی

تلفن ۲۰۰۸۱۱۰

مدل آموزشگاه آرایش رایگان

فروزان

زیر نظر مربیان کارآموزان
صبح و بعد از ظهر
هفتجومی پذیرد

دارای پروانه تاسیس
از وزارت کار
و امور اجتماعی

میدان دوم صادقیه

ابتدای ستارخان شماره ۲۱۹ تلفن ۹۴۰۰۴۰

آموزشگاه بافندگی سحر

با امتیاز رسمی از وزارت کار و امور اجتماعی

شریعتی، بین میرداماد و مینا ساختمان ۱۲۸۰

۲۲۷۹۴۳۵

راهنمای زنان تلفنی آگهی می پذیرد

۶۲۰۳۷۷-۶۲۹۳۷۱

۶۲۰۳۷۷-۶۲۹۳۷۱

راهنمای زنان

اوپا پرداز

شرکت

مشاور روابط عمومی و تبلیغات
طراحی گرافیک، عکس، فیلم، معماری داخلی
تلفن ۶۲۰۳۷۷ - ۶۲۹۳۷۱

اسکیزه گوه

سازمان فیلم و تبلیغات

خیابان ستارخان،

خیابان هخامنش،

شماره ۲

تلفن و فاکس: ۹۷۵۵۹۸

ژورنال دکوراسیون منزل

(از کانادا)

پوستر آثار نقاشان بزرگ از سوئیس
مونه - دالی - ونگوگ - رنوار
۱۰۰ × ۷۰ سانتیمتر (اندازه پوستر)
تلفن ۸۲۲۳۲۰ - ۶۲۶۳۳۸۲

خدمات لاغری و زیبایی

لاغری تضمینی تحت نظر
متخصص در کوتاهترین مدت
به وزن استاندارد خواهید رسید.
کلیه موارد آرایشی و بهداشت پوستر

میرداماد
۲۲۲۸۶۶۱

تضمینی

ویژه بانوان

خیاطی مدرن - بدون الگو

را با آسانترین روش و در کوتاهترین مدت فرا بگیرید.
(برش - دوخت - طراحی - ژورنال)

تلفن ۸۸۳۱۶۲۵ - خیابان استاد مطهری

آموزش طراحی و نقاشی و تجسمی

زیر نظر استاد با تجربه (خانم)

با تحصیلات دانشگاهی در ایران و انگلیس

برای خانها و دخترخانها و کودکان

قائم مقام فراهانی - ۸۸۴۵۹۶۵

نگارخانه

نقش

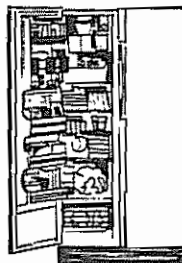
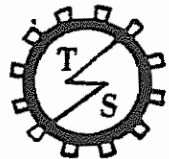
تکنیکال سرویس

AEG

فیلکو

موور

کنوود

تلفن کارگاه: ۶۴۸۸۵۰۰

تلفن دفتر: ۲۲۲۰۶۹۶

تدریس خصوصی

پیانو - ارگ - گیتار و سلفژ

کوک پیانو

ژرژ تامازیان

تلفن: ۶۷۱۷۶۶

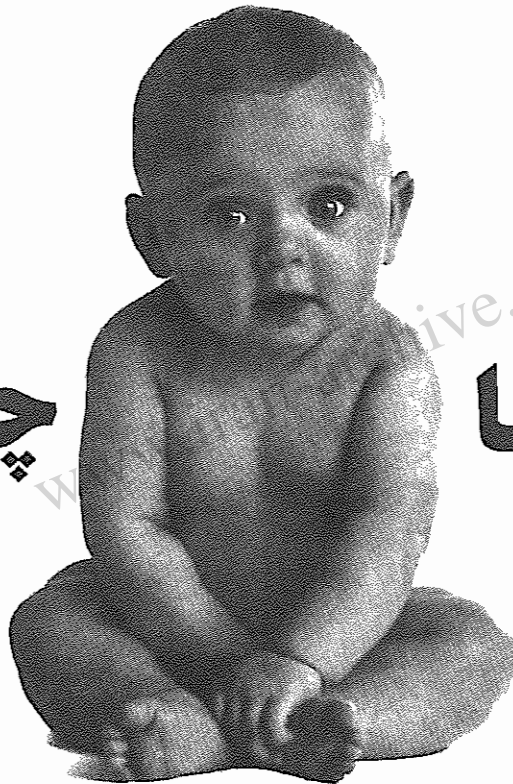
نوزادانی که هنوز حرف نمی‌زنند از طریق زبان حالاتشان، به والدین خود می‌فهمانند که چه می‌خواهند. این زبان حالات همان حالت‌های صورت و حرکات بدن کودک است. در واقع خود ما نیز افکارمان را از طریق همین زبان حالات بیان می‌کنیم. بعضی وقتها به جای گفتن «بله»، سرمان را تکان می‌دهیم یا زمانی که عصبانی هستیم رویمان را برمی‌گردانیم و یا وقتی که حوصله نداریم پامان را تکان می‌دهیم. البته زبان حالات فقط یکی از روش‌های ارتباط بزرگسالان است. اما برای کودکان از معدود راه‌هایی است که آنها می‌توانند از طریق آن حرفشان را بفهمانند. ❏

رویش را از تازه‌واردی برمی‌گرداند، وحشت کرده یا چیز دیگری توجهش را جلب کرده‌است؟ برای اینکه بتوانید مفهوم این گونه حالات کودک خود را بهتر متوجه شوید، ما یک «فرهنگ زبان حالات» تهیه کرده‌ایم که تمام اشارات کودک را تا یکسالگی در برمی‌گیرد. با اینکه توضیحات ارائه شده می‌تواند یک راهنمای کلی برای درک احتیاجات کودک باشد ولی نباید فراموش کنید که هر کودکی با دیگری متفاوت است. شما با شناختی که از کودکان دارید، متوجه می‌شوید که بسیاری از حالات جسمانی که توضیح داده شده، ممکن است در کودک شما مفهوم دیگری را نشان

وقتی کودک بزرگتر می‌شود و غذاهای جامد به رژیم غذایی‌اش افزوده می‌شود، کارهایی که انجام می‌دهد تا شما را از گرسنگی‌اش آگاه کند، کمتر حالت بازتابی دارد. دکتر کارلسرود معتقد است که در سن شش ماهگی، وقتی کودک می‌بیند که شما مشغول تهیه غذا هستید، مدام لب‌هایش را جمع و دهانش را باز و بسته می‌کند و وقتی که کاملاً سیر می‌شود، رویش را از قاشق برمی‌گرداند و در این موقع شما متوجه می‌شوید که دیگر میلی به غذا ندارد.

بغلم کنید:

حتماً تا به حال مشاهده کرده‌اید که گاهی

چه می‌خوا

این طفلکها

حتماً تا به حال دیده‌اید که برخی از حالت‌های کودک خیلی راحت برای شما قابل فهم است، مثل زمانی که کودک نمی‌خواهد آغوش شما را ترک کند، خودش را به شما می‌چسباند یا زمانی که می‌خواهد بغل شما نباشد، آنقدر به خودش می‌لولد تا پایین بیاید. اما بعضی از این حالات اشاره آنقدر زیرکانه است که به سختی قابل درک است و بعضی مواقع هم واقعاً گیج‌کننده است. مثلاً وقتی کودک دهانش را تکان می‌دهد، این سؤال پیش می‌آید که آیا مشغول بازی است و یا واقعاً چیزی ناراحتش می‌کند. وقتی کودک

دهد. در چنین مواقعی به تجارب خود متکی باشید چون بهترین راهنمای شما خواهد بود.

به من غذا بدهید:

در لحظات اول تولد، کودک در حالی که دهانش کاملاً باز است، سرش را به این سو و آن سوی چرخاند و کاملاً مشخص است که به دنبال پستانک می‌گردد و می‌گوید: «من گرسنه‌ام». اگر چانه یا لب‌های نوزاد را تحریک کنید، وی دهان و صورت خود را به سمت محرک می‌چرخاند و این اولین پیام کودک به دنیای خارج از رحم است.

نوزاد شما هنگامی که خوابیده است، ناگهان از جا می‌پرد و شروع به لرزیدن می‌کند. در واقع جای هیچ نگرانی نیست، نوزادان هنوز کنترل حرکات بدنشان را ندارند. وقتی کودک می‌لرزد، می‌خواهد او را بغل کنید و محکم در آغوش بگیرید. این کار به او کمک می‌کند تا بتواند این حرکات نامنظمش را کنترل کند. مسلماً شما نمی‌توانید مدام نوزادتان را بغل کنید، بنابراین قبل از اینکه او را در تختش بگذارید، او را قنداق کنید و یا در یک پتو محکم ببیچید. این عمل، در هفته‌های اول تولد، آرامش و امنیت لازم را در هنگام

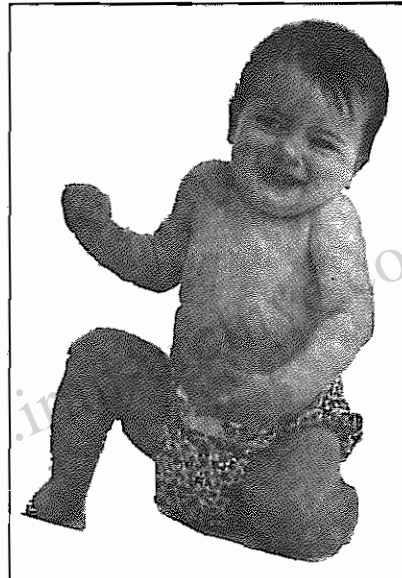
استراحت به کودک می‌دهد.

◀ با من حرف بزنید:

چگونه کودک به شما می‌گوید که دلش می‌خواهد با او صحبت کنید؟ آیا به شما لبخند می‌زند؟! در ماههای اول تولد، لبخند زودگذر کودک شاید نشانی از خواب آلودگی او باشد ولی این لبخندها بیش از هر چیز نشانه رضایت و خشنودی اوست. پس از طی هشت هفته، لبخند کودک راهی است برای دعوت شما به صحبت کردن. متخصصین رشد کودک معتقدند که لبخند کودک مانند گریه، راهی برای جلب توجه است. کودک با این کار، از والدینش انتظار پاسخ دارد. وقتی

مورد توجه و علاقه است و به او می‌آموزد که دنیا مکانی امن و زیباست. در عین حال شما با پاسخ خود، او را به دنیای زیبا و متنوع صداهای زبان دعوت می‌کنید.

تشخیص این مطلب مهم است که بعضی از نودکان مثل بعضی از بزرگسالان، خیلی خنده رو نیستند. وقتی کودک شما به ندرت می‌خندد، باید در مکالمات روزمره خود با او ابتکار جدیدی به کار ببندید. مثلاً بعضی از بچه‌ها دوست دارند که بیشتر از دیگران مورد نوازش و لطف قرار گیرند. با تمام این تدابیر اگر باز هم کودک شما خنده رو نبود، هرگز فکر نکنید که این عکس‌العمل او در مقابل شماست بلکه به این دلیل است که وی

● تشخیص نشانه‌های شادی کودک دشوار نیست، به این کودک نگاه کنید. او با تمام وجودش شاد است. وقتی از شدت خوشحالی می‌خندد، حتی بازوانش هم تکان می‌خورد.

کودکی تودار است.

◀ من خوشحالم:

وقتی کودک شما در تختخوابش دراز کشیده و به اسباب بازی چرخان بالای سرش نگاه می‌کند، یا وقتی که خواهر یا برادرش با او «دالی موشه» بازی می‌کنند و او با شادی فراوان دست و پا می‌زند و این دلیلی جز خوشحالی ندارد، چرا که نوزاد خوشحالیش را فقط با یک لبخند نشان نمی‌دهد بلکه با تمام وجود خوشحال می‌شود. شما خوشحالی او را از سر تا نوک پنجه‌های پایش احساس

می‌کنید.

دکتر مری هاوول، معاون بخش اطفال دانشکده پزشکی هاروارد در کمبریج، می‌گوید: «کودک خوشحال به شانه‌ها، بازوها و حتی باسنش پیچ و تاب می‌دهد. وقتی کودک با خوشحالی به خود پیچ و تاب می‌دهد، می‌کوشد تا به مادر بفهماند کاری که می‌کند مورد رضایت اوست، چرا که کودک برخوردارهای رضایتبخش را به خوبی درک می‌کند.»

بعضی از بچه‌ها خوشحالی و رضایت خود را با سکوتشان نشان می‌دهند. دکتر کاترین هیرش پاسک، متخصص روان‌شناسی، معتقد است که در یک کودک راضی، هیچگونه آثار ناراضی دیده نمی‌شود و وجود کودک با وجود شما آمیخته است. پس سعی کنید از این لحظات خاص و صمیمیت کودک خود نهایت بهره را ببرید.

◀ من خوشحال نیستم:

کودک، ناراضی خود را تنها با گریه کردن نشان نمی‌دهد بلکه روشهای زیرکانه دیگری نیز به کار می‌بندد. دکتر هیرش پاسک می‌گوید: «نوزادان وقتی ناراحت هستند، منقبض می‌شوند و شما این انقباض را در تمام بدنشان حس می‌کنید. اگر هر چه سریعتر آنها را آرام نکنید، حالتشان بدتر می‌شود. در چنین موقعیتی نه تنها از گریه‌های مضطربانه کودک، بلکه از زبان حالاتش نیز می‌توانید متوجه وضعیت او بشوید. نوزادان به راحتی قادر به کنترل پای چپ و یا بازوی راستشان نیستند، در نتیجه آنرا به شدت تکان می‌دهند. همانطور که آنها با تمام وجود خوشحال می‌شوند، گاهی هم با تمام وجود ناراحت می‌شوند.»

وقتی کودک ناراحت است، می‌تواند به آسانی مادرش را کلافه کند ولی مسأله اصلی این است که مادر بتواند بر اعصاب خود مسلط باشد. دکتر هیرش پاسک معتقد است که هر چه مادر بیشتر کلافه باشد، کودکش نیز بیشتر کلافه می‌شود. اگر دلیل ناراحتی کودک مشخص نیست بلافاصله باید بکوشید تا منشأ ناراحتیش را بیابید: آیا گرسنه است؟ جایش تر است؟ بیمار است؟ اگر هیچکدام از اینها نبود حتماً یک دوره ناراحتی و بد اخلاقی زودگذر است. این موضوع اصلاً غیر عادی نیست، به خصوص اگر نزدیک زمان غذا خوردن یا خوابیدنش باشد. ممکن است اگر

ند بگویند؟

آنتونیا می‌یر
ترجمهٔ افسون زمردیان

به لبخند نوزادان پاسخ می‌دهید سعی کنید صورتان کاملاً به طرف او باشد. تحقیقات در مورد نوزادان سه ماهه نشان داده که نیمرخ والدین فقط کودک را گیج و حیرت‌زده می‌کند. با کودک خود حرف بزنید، برایش شعر بخوانید، تقلید صدا بکنید، شکلک درآوردید و او نیز با خنده‌های شیرینش پاسخگوی شما خواهد بود.

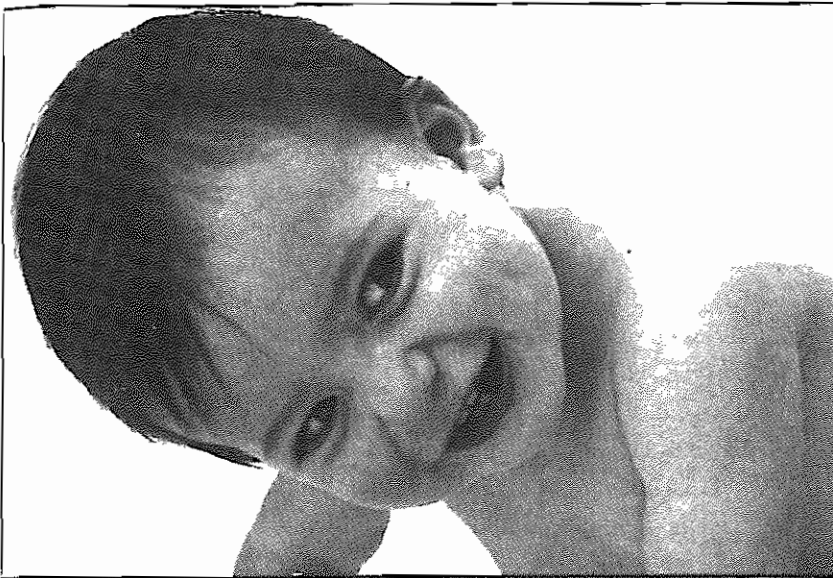
همانطور که بدن کودک نیازمند غذاست، تبدلات عاطفی نیز غذای روح او هستند و باعث رشد و پیشرفت وی می‌شوند. پاسخ شما به کودک باعث می‌شود او احساس کند

او را در آغوش بگیرید و کمی تکان دهید، آرامتر شود. اگر این روش هم کمکی نکرد، بهتر است او را چند دقیقه در تختخوابش بگذارید بلکه به خواب برود.

◀ من از این آدم می‌ترسم:

غریبی کردن از افراد ناشناس در بین نوزادان، به خصوص نوزادان هفت تا نه ماهه، معمول است. کودک شما چگونه از طریق زبان حالات، وحشت خود را نشان می‌دهد؟ دکتر لوئیس. پی. لیسیت، سرپرست بخش تحقیقات در مورد اطفال در دانشگاه براون معتقد است که بازتابهای کودک دقیقاً مشابه بازتابهایی است که یک فرد کامل از خود نشان می‌دهد. همانطور که یک بزرگسال از یک فرد ترسناک فرار می‌کند، کودک هم به کمک دست و پایش، سعی می‌کند شخص ناشناس را از خود براند. واضح است که کودک نمی‌تواند از اتاق فرار کند، پس برای ابراز احساس خود از اعضای بدنش کمک می‌گیرد. وقتی کودک شما از چیزی یا کسی می‌ترسد، سعی کنید او را از صحنه دور کنید و یا اگر چنین کاری برایتان مقدور نیست، او را محکم در آغوش بگیرید. اگر شخصی که کودک شما از او غریبی می‌کند، پدر بزرگ یا مادربزرگ اوست - چون این مسئله اصلاً بعید نیست - لازم است شما توضیحاتی بدهید که حتی الامکان مانع بروز آزردهی شود. برای

● خنده ناخودآگاه کودک چیزی بیش از خرسندی وی را آشکار می‌کند. خنده نوزاد وسیله‌ای برای جلب توجه والدین است. شکرده اوست برای این که بگوید: «با من حرف بزنید!»

عین حال که از چیزی وحشت دارند، کنجکاوی هم به آنها امان نمی‌دهد. در حدود شش ماهگی، وقتی کودک از چیزی نامطمئن است رویش را برمی‌گرداند ولی زیر چشمی همه چیز را زیر نظر دارد. دکتر کارلسرود، متخصص اطفال در تمرینهای فردی، بارها این مورد را در بیماران خود دیده است. وی می‌گوید: «بچه‌ها مرا نگاه می‌کنند ولی نمی‌دانند که من خوبم یا بد. آنها یک نگاه به من می‌کنند، یک نگاه به گوشی‌ام می‌کنند و بعد با تردید به مادرشان نگاه می‌کنند، مثل اینکه نمی‌توانند به من اعتماد کنند.»

زمانی که کودک شما در موقعیت جدیدی قرار گرفته و نمی‌داند واقعاً چه احساسی دارد، او را در آغوش بگیرید و اجازه دهید وضعیت جدید را بررسی کند. هرگز او را مجبور نکنید که خود را انطباق دهد. اگر باز هم آرام نشد ابتکاری به خرج دهید، مثلاً از پزشک بخواهید که کودک را همانطور که در آغوش شماست، معاینه کند.

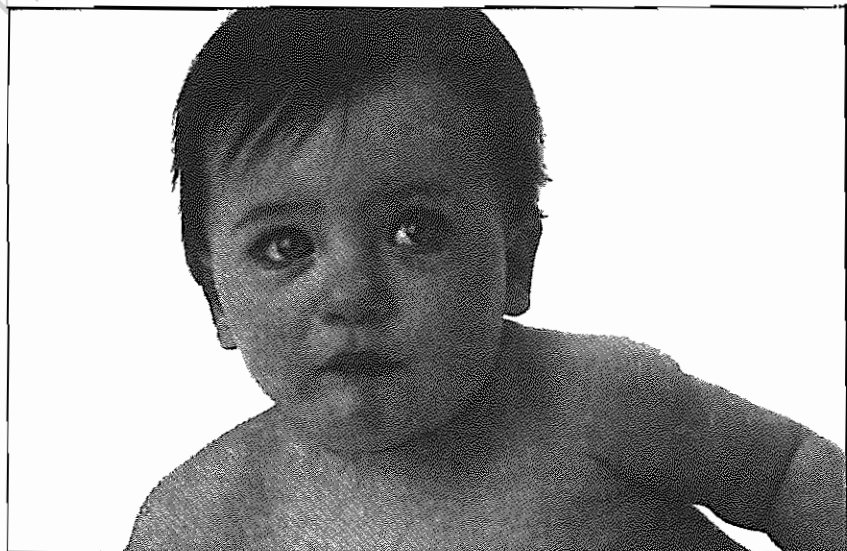
◀ من این را می‌خواهم:

نگاه کردن یکی از راههایی است که کودک به مادرش می‌گوید چه می‌خواهد. مادر باید حساس و دقیق باشد و نگاههای کودک را دنبال کند. اگر متوجه شدید که نگاه کودک به چه چیز دوخته شده، می‌توانید شیء مورد نظر را به او بدهید.

مثال می‌توانید بگویید: «امروز کمی بی‌حوصله است.» پس از مدت کوتاهی کودک گرایش بیشتری نسبت به اطرافیان پیدا خواهد کرد.

◀ خودم هم نمی‌دانم چه احساسی دارم:

کودکان هم درست مثل بزرگسالان بعضی مواقع دمدمی مزاج می‌شوند، یعنی در

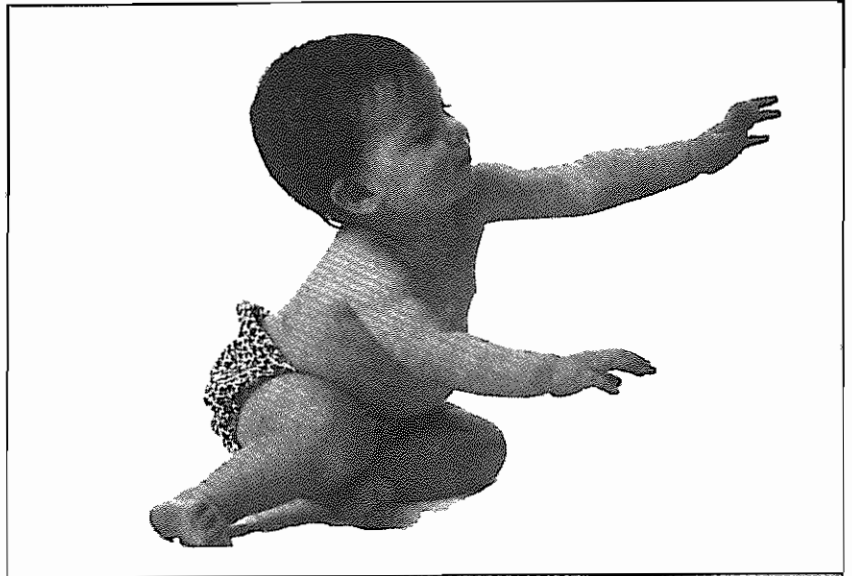

● نگاه حاکی از تردید در چشمان کودک نشانگر این است که وی در یک موقعیت ناشناخته قرار دارد و از احساس خودش آگاه نیست. او حالت عدم اطمینان خود را با چرخاندن سرو همزمان با نگاه کردنش نشان می‌دهد.

تمرینهای ورزشی برای نوزادان سرگرم کننده نیز باشد. مثلاً یک تخته لوحه را آویزان کنید تا کودک به آن لگد بزند. برای او خیلی جالب است که با ضربه پایش تخته را تکان بدهد. یا برایش جفجغه‌ای تهیه کنید که به میج دستش وصل شود. او از حرکت جفجغه و دیدن آن از زاویه‌ای متفاوت به هیجان می‌آید.

واضح است که برقراری ارتباط با کودک از طریق زبان حالات، برایتان تجربه‌ای دلپذیر است اما شما باید لحظات نومید کننده‌ای را نیز تجربه کنید، لحظاتی که متوجه نمی‌شوید که کودکان چه می‌خواهد و این مورد اصلاً بعید نیست، چرا که گاهی شما حتی منظور همسر یا بهترین دوستان را نیز به راحتی درک نمی‌کنید. در ضمن فراموش نکنید که شما و فرزندتان تازه با هم آشنا شده‌اید. هر چه بیشتر او را می‌شناسید، اشارات او برایتان بیشتر مفهوم پیدا می‌کند. این را بدانید که در یک چشم بر هم زدن، کودک شما دیگر برای تفهیم خود از زبان حالات استفاده نمی‌کند، چرا که دیگر می‌تواند حرف بزند! ■

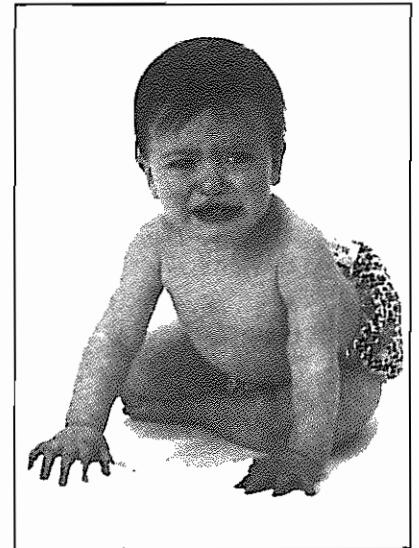
● وقتی کودک چیزی می‌خواهد اشتیاق خود را با اشاره به سوی آن چیز و یا کوشش برای گرفتن نشان می‌دهد. بچه‌های کوچکتر خودشان را به سوی محلی که شیء مورد نظرشان هست، خم می‌کنند.

حالات، شیء مورد نظر کودک را در دستش بگذارید و ببینید آیا دستش را محکم می‌بندد یا خیر. اگر دستش را جفت نکرد، بدین معنی است که او این شیء را نمی‌خواسته، پس شما باید اشیای دیگر را امتحان کنید تا بالاخره نظر اصلی وی تأمین شود. زبان حالات برای فهماندن «من این را می‌خواهم»، زمانی بیشتر قابل فهم می‌شود که وی مستقیماً به شیء مورد نظر اشاره می‌کند که در حدود نه تا ده ماهگی آغاز می‌شود. دکتر هیرش پاسک معتقد است که یکی از مؤثرترین راهها برای کودک، اشاره کردن است. زمانی که کودک شما این قدرت را به دست آورد، به مرحله برجسته‌ای از رشد خود نایل شده و زمینه مناسبی برای سخن گفتن او آغاز شده است.

◀ من ورزش می‌کنم:

همه بچه‌ها عاشق حرکت هستند، بنابراین تعجب‌آور نیست اگر برخی از حرکات بدنی آنها فقط به خاطر سرگرمی باشد و نه به خاطر برقراری ارتباط. وقتی کودک شما سر حال است، مطمئن باشید که اگر پای دوچرخه می‌زند، یا لگدهایش را به سوی هوا پرتاب می‌کند و بازوانش را تکان می‌دهد، مطلقاً ناراحت نیست، بلکه فقط از یک تمرین شاد لذت می‌برد. در سنین حدود سه تا شش ماهگی، شما می‌توانید کاری کنید که این

کودکان از طریق حرکات بدنی هم، اشتیاق خود را نشان می‌دهند. دکتر هیرش پاسک می‌گوید: «در سن سه تا چهار ماهگی، کودک برای نشان دادن اشتیاقش به چیزی، به خود پیچ و تاب می‌دهد.» کودک ممکن است خود را به طرف آن شیء خم کند و یا با باز و بسته کردن دستهایش به اطرافیان بگوید که چیزی را می‌خواهد. پس از دیدن این

● گریه کودک نشانه‌ی بازو ناراحتی اوست اما او ممکن است ناراحتی خود را با عصبانی شدن و یا کوبیدن دست و پایش به زمین نشان دهد.

فروشگاه خاتم

مانتو، کت و شلوار

روپوش مدارس

میدان هفتتپیر

جنب مسجدالجواد

تلفن: ۸۲۲۵۸۵

کتک زدن زن، یکی از آثار ریاست مرد (۲)

محسن قاتی

آیا زنان با هم تفاوت دارند؟

کسانی که معتقدند شوهر می‌تواند همسر خود را بزند، دو دسته‌اند. اکثر آنان تفاوتی میان زنان نمی‌بینند ولی تعدادی مانند قرطبی، بین زنان بلند مرتبه از طبقه بالای جامعه و زنان طبقه پایین تفاوت قایل شده‌اند و می‌گویند تأدیب زنان طبقه بالا، تندی به گفتار است و تأدیب زنان طبقه پایین به شلاق قرطبی دو روایت درباره شلاق، و عصا می‌آورد که با تفسیر او از عبارت «اهجرهن» نمی‌سازد، زیرا معنی هجر، سخن تند و نارواست و یکی از مراحل امر به معروف و نهی از منکر شمرده می‌شود، مگر اینکه ایشان معتقد باشد اصولاً کتک زدن درباره زنان طبقه بالا اجرا نمی‌گردد. علاوه بر این، روایت متعارضی با مستند سخن او وجود دارد.^۱

اگر زدن برای تنبیه و ارشاد زن باشد - که فلسفه آن از دیدگاه موافقان چنین است - باید میان زن تحصیلکرده و عاقل و زن بی‌سواد و نادان، همچنین زن سالم و زن مریض تفاوت قایل شد. همچنین باید زمینه‌های بروز حالت نشوز را بررسی کرد و معاونت (تقصیر) شوهر را در ایجاد ناخودآگاه چنین حالتی از نظر دور نداشت. بسیاری از زنان، نشوز را بازتاب کردار شوهر خود می‌دانند و شاید فرمایش حضرت محمد ص که فرمود: «مردان خودشان برای کتک خوردن سزاوارترند» ناظر به چنین مواردی باشد.

ترتیبی یا مجموعی؟

بحث دیگری که پیش می‌آید این است که آیا مفاد آیه شریفه، ترتیب مراتب وعظ و هجر و ضرب است یا ذکر این سه، پشت سرهم، لزوماً به معنای ترتیب نیست بلکه به مشی (روش) معقول نازل شده است؟ عالمان دینی در این موارد اختلاف نظر دارند. گروهی بر این باورند که آیه شریفه با ذکر این سه مورد، ترتیب را بیان فرموده است. شوهر ملزم است اول موعظه کند، در مرحله بعد قهر نماید و سپس بزند. می‌گویند گرچه مقتضای ظاهر آیه شریفه جمع بین هر سه است ولی مجرای آیه دلالت بر ترتیب دارد.

علی‌آ فرموده‌اند: «به زبان موعظه می‌کند، اگر باز گردد، راهی (برای زدن و قهر کردن) بر او نیست و اگر زن همچنان امتناع کرد از

در شماره پیشین مجله، با تئوریهای موجود در مورد ماهیت ازدواج و لوازم آن، از جمله ریاست مرد و همچنین ارتباط کتک‌زدن با ریاست که از همان تئوریها ناشی می‌گردید، آشنا شدیم. مستند فقهی کتک‌زدن زنان را از سوی مردانی که نوعی ولایت برای خود قائل بودند، نقل و سپس نقد کردیم. آنگاه دلایل علمی و نقلی خود را با تکیه بر سنت پیامبر ص ارائه دادیم و ثابت کردیم کتک‌زدن خلاف این سنت است. و در نهایت دیدگاه جمعی از مفسران و فقیهان مؤید این دیدگاه را آوردیم. در این شماره، دنباله بحث را نخست با طرح مشرب موافقان خشونت و کتک‌زدن زنان پی می‌گیریم و آنگاه تفسیر دقیق آیه ۳۴ سوره نساء را که مستند کتک‌زدن قرار می‌گیرد، ارائه داده، به دیدگاه مخالفان می‌پردازیم: █

بستر او کنار می‌رود. پس از این اگر باز هم امتناع نمود، او را می‌زند و اگر به زدن موعظه نشود، داور برگزیده می‌شود.^۲» عده‌ای نیز می‌گویند: «این ترتیب [طبق ظاهر آیه] وقتی مراعات خواهد شد که خوف نشوز باشد ولی در صورت تحقق نشوز، هیچ اشکالی ندارد که شوهر میان همه اینها جمع کند.»^۳

◀ وسیله زدن و چگونگی آن

کسانی که عقیده دارند زدن زن واجب است، به این بحث نیاز دارند و باید روشن کنند که آیا با هر وسیله‌ای می‌توان زوجه را کتک زد یا «آلت ضرب» معین شده است؟ شوهر تا چه اندازه مجاز است کتک بزند و چگونه بزند: در خفا یا پیش روی مردم و بچه‌ها؟ از روی لباس یا بدون لباس؟ شدید یا خفیف؟ اگر طی مدتی کوتاه، در چندین مرحله، کار به نشوز بکشد آیا برای هر نوبتی بزند یا رعایت فاصله زمانی لازم است؟ آیا...

برخی معتقدند: «مرداگر احساس کند لازم است برای تأدیب، زنش را کتک بزند، حق ندارد تند و محکم و بر یک موضع بزند. همچنین مرتب بر یک نقطه از بدنش نزند و از زدن به صورت پرهیز کند زیرا صورت محل زیبایی زن است. کتک زدن نباید به حد ده تازیانه برسد و

می‌افتاد. زن سله نخست معمولاً شغلی نداشت و از نظر اقتصادی کاملاً به مرد وابسته بود. بر همین اساس قرآن ریاست خانواده را به مرد می‌دهد و به زن توصیه می‌کند در صورت طلاق از فقر نهراسد و خود را به مرد متکی نداند.»^۱

گو این که حتی در مورد حد و تعزیر هم اصل آن است که حکم مخفیانه اجرا شود مگر در مواردی که نص صریح بر علنی بودن باشد.^۲

در واقع مجازاتهای اسلامی دو جنبه دارد: ۱- جنبه بدنی ۲- جنبه حیثیتی. که در خصوص کتک زدن شوهر برای جنبه دوم دلیل می‌خواهیم، چنان‌که در آیه دوم سوره نور، پشت سر دستور شلاق برای زناکار، حکم دوم هم تصریح شده بود. بنابراین، به فرض قبول این دستور، تأدیب همسر باید در محیط خانه، به صورت مخفی از دید فرزندان و دیگر بستگان باشد. تا حرمت مادر و همسر نشکند و او خودش به تنهایی متنبه شود و طعم تأدیب را بچشد.

◀ در چه مواردی؟

چون زدن برخلاف اصول همزیستی مسالمت‌آمیز و مؤدت‌آفرین زناشویی است، فقط در مورد نشوز زن تجویز گردیده است اما بعضی

● ضرب در فرهنگ عرب به معانی مختلفی آمده است، مانند: اطراق، روگردانی، راه رفتن، بازداشتن و ممانعت، خائنه‌نشینی، تغییر و تحول و...

از عالمان دین بدان باورند که مردان، قیم و ولی زنان هستند و کتک زدن را، به جز در مورد نشوز از وظایف همسری نیز تجویز می‌کنند.^۳

آلوسی می‌نویسد: «بعضی از یاران ما تصریح کرده‌اند که شوهر حق دارد زن را برای چهار خصلت بزند: الف: ترک زینت در حالی که شوهر طالب زینت است. ب: قبول نکردن خواسته جنسی شوهر، هرگاه او را به بستر بخواند. ج: ترک نماز و در روایتی، ترک غسل. د: خروج از خانه بدون عذر شرعی. و گفته شده: هرگاه زن شوهر را ناراحت کند، او حق دارد کتکش بزند.»^۴ در تفسیر قاسمی، خطبه حضرت محمد^ص در حجة الوداع، به گونه‌ای روایت شده که رفت و آمدهای بدون اجازه زن از شوهر را می‌توان از مصادیق و موارد کتک زدن زنان دانست: «و کسی را که شما شوهران دوست ندارید در فرش شما جای ندهند، اگر چنین کنند آنان را آهسته کتک بزنید.»^۵

◀ بررسی سخن آلوسی و قاسمی

قرطبی در نقل قسمتی از حدیث جابر آورده است: «آگاه باشید شما را درباره زنان سفارش می‌کنم، آنان امانت شمایند، چیزی از آنان در ملک شما نیست مگر مرتکب زشتکاری روشنی شوند. اگر چنین کنند در بستر قهر کنید و بزنید، زدن که دردناک و شدید نباشد... پس نباید کسی را به منزلتان بیاورند که خوش ندارد و نباید برای ورود به منزلتان به کسی اجازه دهند که دوست ندارید.»^۶ براساس این روایت یک مورد دیگر به موارد کتک زدن افزوده می‌شود. اگر زن بدون اجازه، فردی را - چه زن، چه مرد - که شوهرش از او خوشش نمی‌آید به خانه آورد یا اذن ورود دهد، شوهر حق خواهد داشت زنش را کتک بزند.

قرطبی می‌نویسد: «در وجوب کتک زدن زن برای خدمت [به شوهر] اختلاف شده و قیاس ایجاب می‌کند، هرگاه کتک برای امتناع از نزدیکی جایز باشد، برای عدم خدمت زن به شوهر در کارهای

گفته شده به دستمال و به دست بزند و از به کار گرفتن شلاق و عصا (چوب) خودداری نماید. خلاصه: تخفیف به کمترین حد ممکن، سزاوارتر است.»^۷

از ابن عباس نقل شده که گفت: «به چوب مسواک بزند.» شیخ طوسی نوشته است: «امام باقر فرموده آن کتک به وسیله چوب مسواک باشد.» کسانی که عصا و شلاق را وسیله زدن دانسته‌اند، علی‌الظاهر به روایاتی استناد می‌کنند که از نظر گذشت، و شلاق و عصا را به عنوان ابزار ارباب اهل خانه و نه زدن، توصیه می‌کرد. برخی از قیپهان گفته‌اند مرد بر همسرش ولایت دارد و می‌تواند او را تعزیر کند.^۸ بهوتی، از بزرگان حنبلی، می‌نویسد: «کتک زدن نباید شدید باشد، به صورت نزنند و همچنین به شکم و جاهایی که خوف قتل است و نیز به جاهایی که زیبا شمرده می‌شود و باید کتک زدن کمتر از ده تازیانه باشد. به دلیل سخن پیامبر^ص که فرموده: هیچ‌یک از شما بالاتر از ده تازیانه نزنند مگر در حدی از حدود خدا.» سپس به نقل از الترمذی و غیر آن می‌نویسد: «و بهتر آن است که زن را نزنند که مودت را نگه دارد، و گفته شده: کتک یک ضربه (دژه) با دستمال پارچه‌ای به هم پیچیده شده، باشد نه به تازیانه، چون که مقصود تأدیب است.»^۹ او فاصله زمانی قهر تا زدن را سه روز یاد می‌کند و به روایتی از حضرت رسول^ص استناد می‌نماید که مدت قهر و سخن نگفتن را سه روز بیان داشته است.

امام غزالی می‌نویسد: «پس اگر سود نداد [موعظه و قهر]، وی را بزند و بر روی نزنند و سخت نزنند چنان‌که جایی بشکند.»^{۱۰}

نوع تأدیب و کیفیت آن در برخی روایات، به جز این است. در روایت مرحوم مجلسی آمده است: «زنانتان را به چوب مزنید که قصاص می‌شوید ولی به گرسنگی و عریانی تنبیه کنید تا در دنیا و آخرت (از مجازات) راحت باشید.»^{۱۱} تنبیه زنان و محروم ساختن آنان از نیازهای نخستین زندگی مثل لباس، در دوره ظهور اسلام مؤثر

عرفی و واجب نیز جایز خواهد بود. او از قول ابن خويز منداد نقل کرده که در هر چیزی که اقتضای ادب کردن باشد، شوهر حق تأدیب (تنبیه بدنی) او را دارد.^{۱۳}

● در موارد درگیری، زن و مرد مشمول مقررات قانونی کشورند. هر یک شکایتی داشت، از طریق مراجع قانونی پیگیری می‌کند و خود حق ندارد دست به مقابله بزند یا به قول بعضی، در مقابل عصیان، کتک بزند.

چنان که یاد کردیم از نظر بعضی موافقان، به جز مورد مطرح در آیه شریفه که برخی از مصادیق سخن آלוسی در شمار آن قرار می‌گیرد، نمی‌توان مورد دیگر را به لیست تخلفات زنان افزود و آنان را مستحق ضرب دانست زیرا اولاً: زینت و آرایش، در تمکین زن نقشی ندارد و به عنوان یک استحباب مطرح می‌باشد. زنی که از هر حیث تابع شوهر است، به صرف آنکه به میل شوهر عمل نکرده و خود را نیاراسته، نباید کتک بخورد. ثانیاً: در مورد نماز، وظیفه کتک زدن برای شوهر مقرر نگردیده است، کتک زدن در این مورد اگر مصداق امر به معروف محسوب شود و زن به نماز عقیده نداشته باشد، علی‌القاعده در مشرب آلوسی خاص شوهر نخواهد بود و هر یک از محارم و زنان مسلمان می‌توانند به این کار اقدام نمایند. گذشته از این، شوهر حق ندارد برای نماز و عبادات کتک بزند. او فقط امر به معروف می‌کند اما پی‌گیری و شدت عمل، کار او نیست. از امام صادق سؤال کردند: «چگونه زن و فرزند خود را ننگ داریم؟» فرمود: «امر و نهی کنید.» گفته شد: «ما امر و نهی می‌کنیم ولی زنان قبول نمی‌کنند.» فرمود: «وقتی امر و نهی کردید، وظیفه خود را انجام داده‌اید [دیگر چیزی بر شما نیست].»^{۱۴}

امام محمدغزالی می‌نویسد: «و اگر در کار نماز یا در کار دین تقصیر کند، روا بود که بر وی خشم گیرد ماهی یا چندان که باشد، که رسول، ماهی با جمله زنان خشم گرفت.»^{۱۵}

در دیدگاه غزالی مرد حق ندارد زن را برای نماز کتک بزند بلکه برای نماز و دیگر امور عبادی و دینی از او قهر می‌کند. با این وصف جای تعجب است که محمد عبده متفکر مشهور دنیای عرب می‌گوید: «ظاهر این است که نشوز اعم [از این موارد] است و شامل هر عصبانی که از روی بزرگی خواهی و اذیت باشد می‌گردد.»^{۱۶} بنابراین ایشان کتک زدن را برای هر عصبانی [و لابد به تشخیص شوهر] جایز می‌شمرد و حد و مرزی معین نمی‌کند!

◀ ادعای ضارب و مضروب چگونه ثابت می‌شود؟

حال اگر زن و شوهر در نشوز و عدم آن اختلاف کنند، مرد مدعی نشوز باشد و زن را کتک بزند و زن یا واقعاً ناشزه نبوده و بی‌جهت کتک خورده باشد یا آن که منکر این حالت گردد و موضوع به دادگاه بکشد، چگونه باید داوروری کرد؟ در این زمینه سؤالاتی مطرح است: آیا مفاد قانون آیین دادرسی مدنی و جزایی درباره زوجین اجرا می‌شود؟ و اگر دعوی مشمول مقررات آیین دادرسی مدنی و جزایی باشد، ادعای کدام یک برای طرح در دادگاه مقدم است، ادعای نشوز. یا ادعای اطاعت؟ بعضی از علما معتقدند که نباید مسائل فی مابین زوجین در دادگاه (مدنی و یا هر جای دیگری که برای این کار

اختصاص می‌یابد) مطرح شود. مستند این نظریه، روایتی است از حضرت محمد ص که در آن آمده: «از مرد نمی‌پرسند در چه موردی زنش را کتک زده؟»^{۱۷} و آمده: «من زنی را که از خانه خارج شده، دامن‌کشان می‌رود تا از شوهرش شکایت کند دشمن می‌دارم.»^{۱۸} بنابراین شکایت زن قبول نیست و مرد مورد مؤاخذه قرار نخواهد گرفت. و به فرض آنکه، چنین دعوایی در محکمه مطرح شود، قاضی به استناد چنین دستوراتی و برای حفظ خانواده، زوجین را به سازش دعوت می‌کند و به مسامحه رفتار می‌نماید. اگر بگوییم چنین ادعاهایی در دادگاه قابل طرح و بررسی است، طبق مقررات قانون آیین دادرسی مدنی، مدعی باید گواه بیاورد. شوهر ادعا می‌کند که زن او ناشزه شده و در دادگاه منکر کتک زدن می‌شود، از طرف دیگر، زن منکر نشوز و مدعی است که شوهر او را آزار داده و مضروب کرده است. پس در ادعای اول یعنی نشوز، سخن شوهر بدون دلیل - که عبارت است از اقرار زوجه یا شهادت عدول، یا به تفسیری، علم حاکم - پذیرفته نمی‌شود و زن از گناه نشوز تبرئه می‌شود و در ادعای دوم که زوجه مدعی است کتک خورده، نیاز به اثبات دارد و چون زوجه شاهد ندارد و شوهر نیز اقرار نمی‌کند، زوج تبرئه می‌شود.

گواهی پزشکی و آثار ضرب و جرح، دلیل کتک خوردن به حساب می‌آید ولی جرم را به شوهر نسبت نمی‌دهد. می‌گویند شاید زن از ناحیه فرد دیگری مضروب شده یا خودزنی کرده باشد، مگر اینکه قاضی دادگاه - براساس اندیشه نفوذ علم قاضی برای قضات مأذون - از این قرائن علم حاصل کند که در این صورت طبق مقررات عمل خواهد کرد. نظر سوم این است که باید میان دعاوی و شدت وضعف آن تفاوت قابل گردید. اگر ضرب و جرح زن، خارج از محدوده اذن شارع باشد، قابل طرح بوده و شوهر محاکمه می‌شود. چنانکه در روایات، مواردی از کتک زدن، مثل ضرب شدید، شکستگی استخوان و زدن به صورت، منع شده بود. پس اینکه فرموده‌اند از مرد سؤال نمی‌شود در چه موردی زنش را کتک زده، از دید موافقان برای وقتی است که در محدوده اجازه خود اقدام کرده باشد. شارع برای این معافیت، مقرراتی دارد که تجاوز از آن دارای کیفر خواهد بود. به نظر می‌رسد تمام مسائل خانواده در دادگاه قابل طرح و بررسی است، مگر ادعاهایی که دارای نتیجه نباشد و اتلاف وقت محسوب می‌شود و یا ثمری بر آن مترتب نباشد. در این صورت شوهر ملزم است ادعای خود را مبنی بر نشوز زن ثابت کند و گرنه مجازات خواهد شد. مشابه این موضوع در باب «زنا» مطرح شد، یعنی هر که همسرش را با مرد اجنبی در حال جماع مشاهده کند، می‌تواند زانی و زانیه را بکشد اما چون در دادگاه از اقامه شهادت - به گونه‌ای که مورد نظر است - عاجز خواهد بود، قصاص می‌شود. طبق موازین آیین دادرسی اسلامی، دعاوی مدنی که در این خصوص جنبه جزایی دارد، مانند دعاوی جزایی است. اصل حاکم، برائت هر فردی از بزه یا دعاوی انتسابی می‌باشد؛ آنکه برخلاف این اصل در خدشه‌دار کردن «برائت افراد» و سلب امنیت ادعایی دارد، ملزم است به شیوه صحیح برای اثبات گفته‌اش اقامه دلیل کند.

◀ نزاعهای معمولی

تاکنون سخن در خصوص نشوز و مخالفت منفی همسر محدود به روابط زناشویی بود. اکنون می‌خواهیم بدانیم از دیدگاه عالمانی که

نشوز، قهر زن از بستر است و مرد قهر کند یا نکند تأثیری ندارد. پس معنای «أهجرهن» نمی‌تواند روگردانی از همسر در بستر باشد. د: برخی گفته‌اند «هجر» به معنی قهر در کلام یا بستر نیست بلکه

گواهی پزشکی و آثار ضرب و جرح، دلیل کتک خوردن به حساب می‌آید ولی جرم را به شوهر نسبت نمی‌دهد. می‌گویند شاید زن از ناحیه فرد دیگری مضروب شده باشد.

دوری از زن است، گرچه یک ماه طول بکشد. چنانکه قهر پیامبر ص یک ماه طول کشیده بود.

با توجه به این آراء، می‌توان نتیجه گرفت که پیش از این باید روحیه همسر را دریافت و انگیزه نشوز او و مرتبه آن را دانست. به عقیده برخی مفسران، برخی زنان صرفاً برای محبوبیت بیشتر نافرمانی می‌کنند، به این انگیزه که شوهر ناز و غمزه آنها را به جان بخورد و برخی که از شوهر چیزی می‌خواهند، پیش از طرح خواسته خود نشوز می‌نمایند تا او را به خواسته خود ترغیب و رضایت وی را جلب کنند و برخی می‌خواهند شوهر را امتحان کنند، که آیا بر همان موضع اولیه خود که دم از مهر می‌زد استوار است یا نه؟ و شاید گاهی در اثر تحولات فکری و اجتماعی شوهر، در روحیه او چیزی مشاهده کرده که گمان می‌برد دل در گرو دیگری نهاده است؟ و...

ضرب

ضرب در فرهنگ عرب به معانی مختلفی آمده مانند: اطراق، روگردانی، راه رفتن، بازداشتن و مانعت، خانه‌نشینی، تغییر و تحول، نزدیکی و همستر شدن و...

در قرآن کریم این واژه کاربردهای متفاوتی داشته است و معنای آن به قرینه الفاظ دیگر روشن می‌شود. مانند موعظه و تجسم حقایق (= مثل زدن و القای حکمت) در آیه ۷۵ و ۷۶ سوره نحل، مسافرت و سرعت در رفتن، در آیه ۱۵۶ آل عمران و ۱۰۱ سوره نساء، روگردانی و صرف‌نظر در آیه ۵ سوره زخرف، پایین کشیدن و روی هم انداختن لباس و پایکوبی در آیه ۳۱ سوره نور، بی‌خبر کردن و قطع ارتباط در آیه ۱۱ سوره کهف، سر بریدن در آیه ۱۲ سوره انفال، ایجاد مانع و حصارکشی در آیه ۱۳ سوره حدید، به جز این واژه، واژگان بسیاری به صورت اشتراک لفظی و کنایه و مجاز استعمال شده‌است. چنان که نمونه آن را در همین آیه ۳۴ سوره نساء (واژه اهجرهن) ملاحظه کردیم. هر گاه قرآن واژه ضرب را به معنی کتک‌زدن به کار گرفته، با قرینه استعمال کرده‌است. مانند آیه ۲۷ سوره محمد و ۴۴ سوره ص. علاوه بر این چنانکه در حکم «هجر» تصویر شده و بر اساس جواز قرائت قرآن به قرائات مختلف که مورد تأیید همه عالمان دین است می‌توانیم «ضرب» را در اینجا در قالب و معنی باب افعال به کار ببریم. در آیه ۳۴ نساء، به قرینه موعظه می‌توان گفت که ضرب به معنای کتک زدن نیست، بلکه معنای آیه چنین خواهد بود که زنان ناشزه سه دسته‌اند: ۱- گروهی که با موعظه به راه می‌آیند ۲- گروهی که با قهر و دوری کردن متنبه می‌شوند ۳- گروه دیگری هم هستند که باید شوهر نوازیشان کند و به جای قهر و دوری، به بستر رود. شاید موجب

برای شوهر حق ولایت قایلند، ابعاد این سلطه تا کجا پیش رفته است. آیا شامل نزاعها و کشمکشهایی غیر از نشوز هم می‌شود یا نه؟ اگر زنی به همسر خود ناسزا بگوید، به گونه‌ای که موجب حد نشود، یا مقابل او بایستد و بر روی شوهر دشت بلند کند، آیا شوهر می‌تواند با استفاده از حق ولایت او را کتک بزند، گرچه موجب دیه و قصاص باشد؟ آیا این موضوع، دفاع محسوب می‌شود یا از اختیارات رئیس است؟ آیا چیزی شبیه تنبیهات انتظامی در محیط خانواده وجود دارد، بدین معنا که چون زوجه برخلاف شأن همسر یا خانواده اقدام کرده، شوهر حق دارد او را مجازات کند یا نه؟

به عقیده ما، در چنین مواردی، زن و مرد مشمول مقررات قانونی کشورند. هر یک که شکایتی داشت، از طریق مراجع قانونی پیگیری می‌کند و خود حق ندارد دست به مقابله به مثل بزند، یا چنان‌که برخی از عالمان گفته‌اند در مقابل عصیان، کتک بزند. آنچه بعضیها در مورد کتک زدن عنوان کرده‌اند، به فرض قبول، تنها به امور زندگی زناشویی مربوط می‌شود، ولی در مورد یاد شده، سخن از امور زناشویی نیست و در اینجا زوجین مثل مردم بیگانه‌اند.

اما دیدگاه ما:

با توجه به مطالبی که از نظر شما گذشت، دوباره به قرآن باز می‌گردیم و یکایک الفاظ مورد نظر را ریشه‌یابی می‌کنیم. سپس از مجموع این تفسیرها، برداشت جدیدی ارائه می‌دهیم:

وعظ

معنای این واژه چیست؟ هشدار و تهدید یا پند و اندرز مشفقانه؟ در ادب تازی از هر دو معنی یاد شده است اما به نظر می‌رسد که منظور از وعظ، چاره‌جویی مشکل همسر باشد و موعظه او به معنای دلجویی و گفتگوی صمیمانه و تذکر روزهای خوش همسری و توجه دادن به مشکلات و... باشد. زیرا در اینجا هدف از موعظه، بازگرداندن زن از نابسامانی ایجاد شده و تأمین سلامت محیط خانواده است. طبیعت وعظ در اینجا با وعظ مردم متفاوت است. در وعظ مردم صرفاً پیام حق را می‌رسانند و دیگر پی‌جویی در کار نیست. جالب است که با این تفسیر، زن در عصیان خود بر علیه شوهر، با یک برخورد دوستانه و ملایم روبه‌رو خواهد شد و این ملایمت عنایتی است که خدا درباره او دارد و عظمت جایگاهش را مشخص کرده است.

هجر

درباره تفسیر جمله «اهجرهن» میان مفسران و فقیهان اسلامی سخن بسیار رفته و آرای متفاوتی حاصل این کشاکش فکری بوده است. نمونه‌هایی از اندیشه عالمان اسلامی چنین است:
الف: هجر یعنی روگردانی از زن در بستر خواب. ابن عباس یکی از قائلان به این سخن است.

ب: برخی این کلمه را به ضم اول «هجر» خوانده و به معنی ناسزا گرفته‌اند. یعنی شوهر به زن خود عتاب و پرخاش می‌کند و ناسزا می‌گوید و در گفتار درشتی می‌کند.

ج: برخی مثل طبری گفته‌اند: «اهجرهن» یعنی برای آنان «هجر» قرار دهید و آنان را مثل شتر به ریسمان بیندید! او گفته است که اصولاً

معانی دیگر، این قراین را نشان داد. قراین و امارات صارفه ما عبارت بود از:

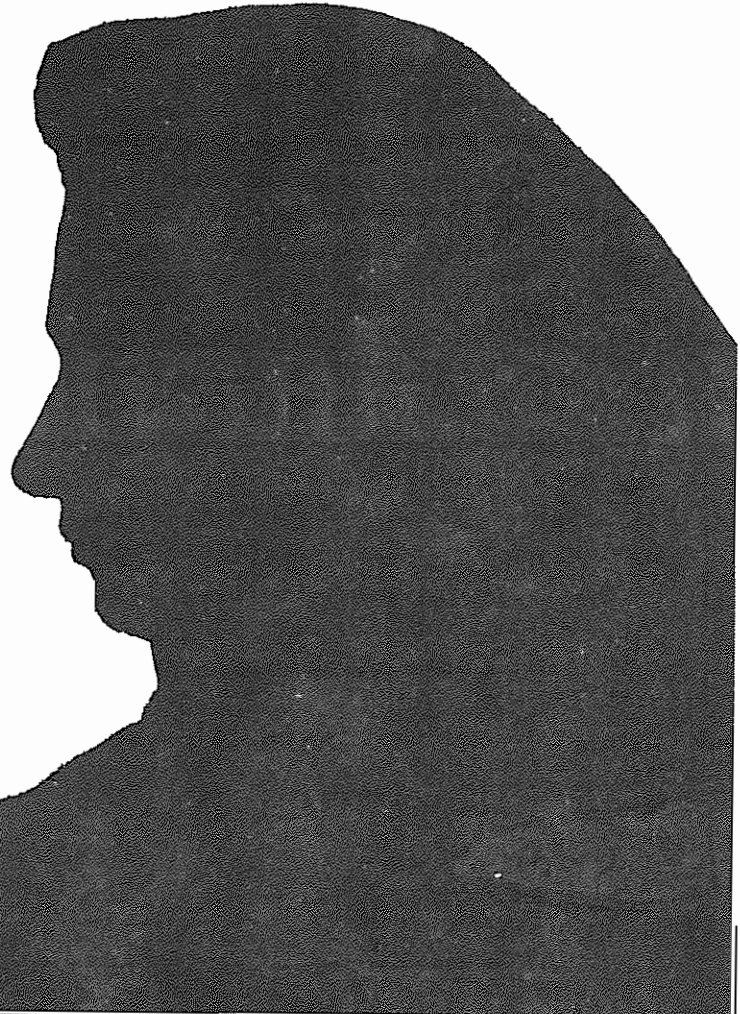
- الف) پیشینه برخورد مردان با زنان.
- ب) وجود روایات مخالف کتک زدن
- ج) وجوهی که برای تفسیر آیه بیان کردیم.
- د) برداشت عده‌ای از بزرگان قه و تفسیر ■

یادداشتها:

- ۱- دو روایت به قرار زیر است:
قال النبي ﷺ رحم الله امرأ علق سوطه و ادب اهله.
وقال ﷺ ان اباجهم لا يضع عصاه عن عاتقه.
الجامع لاحكام القرآن، ج ۵، ص ۱۷۴
- چنان که گفتیم حدیث اول اصلاً بر مقصود او دلالت ندارد، زیرا آویختن شلاق و تأییب خانواده، لزوماً به معنی استفاده از آن نیست و اگر باشد شامل زوجه که مدیر خانه است نمی‌شود، بلکه مورد استفاده آن فرزندان هستند و روایت دوم یک گزارش منفی است و حضرت محمد ﷺ از کار او به قیاحت یاد فرموده: «مردی که همواره با عصا کتک می‌زند!»
- ۲- مستند سخن قرطبی رفتار عمر است که طبق روایت دیگری ثابت می‌کند زن خود را می‌زده است! نیز این حدیث:
«اليسأل الرجل فيم ضرب امرأته» مرآة النساء، ص ۲۱۰
- ۳- مجموعة من التفسير، ج ۲، ص ۶۷
- دواعي البيان، دکتر صانویی، ج ۱، ص ۴۷۱ [الحکمین]
- ۴- همان جا، ص ۶۷
- ۵- مجموعة من التفسير، ج ۲، ص ۶۷
- ۶- البيان، ج ۳، ص ۱۹۱
- ۷- البحر الزخار، ج ۵ و ۶، ص ۲۱۳
- ۸- كشف التناع عن متن الاتباع، ج ۵، ص ۲۰۹ و ۲۱۹
- ۹- کیمیای سعادت، ج ۱، ص ۳۸۹
- ۱۰- بحار الانوار، ج ۱۰۰، ص ۲۴۹
- ۱۱- آیه ۳۴ و ۱۳۰ سوره نساء
- ۱۲- سوره نوره، آیه ۲
- ۱۳- مهذب الروضه...، ص ۵
- ۱۴- روح المعانی، ج ۵، ص ۲۵ و ۲۶
- ۱۵- تفسیر القاسمی، ج ۵، ص ۱۳۳ و ۱۳۴
- ۱۶- الجامع لاحكام القرآن، ج ۵، ص ۱۷۳
- ۱۷- همان جا، ص ۱۷۴
- ۱۸- وسائل اشیعه، ج ۱۴، ص ۱۲۷، باب ۹۲، شماره ۴، مقدمات نکاح.
در خصوص اینکه زن و مرد هم‌دینگر را برای نماز بیدار کنند، روایتی وارد شده که وظیفه را به‌طور مساوی متوجه هر دو می‌داند نه شوهر! سنن نسائی و ابوداود، کتاب الصلوة
- ۱۹- کیمیای سعادت، ج ۱، ص ۳۱۹
- ۲۰- المنار، ج ۵، ص ۷۶، به تقریر رشید رضا
- ۲۱- مرآة النساء، ص ۲۱۰
- ۲۲- نهج الفصاحه، سخن ۹۶۰، ص ۱۹۴

اشتباه مفسران، روایاتی بوده که سخن از کتک زدن به میان آورده و یک مورد دیگر را اضافه کرده و گفته‌اند برخی زنان جز با کتک آرام نمی‌گیرند! پس چنانکه در ریشه‌یابی واژه ضرب بیان کردیم، منظور فقیهان از این کلمه برآورده نمی‌شود. زیرا این واژه دارای معانی مختلفی است. تعیین یک معنای خاص یعنی کتک‌زدن، با وجود معانی مختلف دیگر، یک ادعای فاقد دلیل است و دلایل و قراین خلاف آن نیز وجود دارد.

مبنای ما در «مباحث الفاظ» این است که استعمال لفظ در معانی مختلف وقتی صحیح است که برای هر یک از معانی قرآینی داشته باشیم. در غیر این صورت آن کلمه مجمل (گنگ) خواهد بود و با توجه به ریشه ضرب، معانی مختلف و بلکه متعارض، ثابت و مسلم است. در مورد کتک قرینه‌ای که تعیین‌کننده باشد، وجود ندارد مگر استظهار لثبی که در اینجا با وجود روایات صریح الدلاله‌ای بر منع کتک زدن، نمی‌توان به آن عمل نمود. به عبارت روشنتر واژه‌ای که دارای چندین معنی است وقتی کاربرد مؤثر و مفید دارد که در میانه سخن، قرینه‌ای دال بر تعیین یکی از آن معانی وجود داشته باشد. همچنین دلیلی بر نفی یک یا چند معنای دیگر در کار نباشد و چون در مورد «ضرب» معانی مختلفی ذکر شد و روایات زیادی کتک زدن را منع کرده، نمی‌توانیم معنای ضرب را کتک زدن بدانیم. با این وصف برای کشف ظهور آیه ۳۴ نساء به قراین و امارات «صارفه» نیاز داریم که به گمان ما قطعاً در مورد کتک موجود نیست ولی می‌توان در برخی

خوشمزه ترین و سالم ترین غذای ایرانی
 با روغن آفتابگردان

لاون

مخصوص سالاد و طبخ می

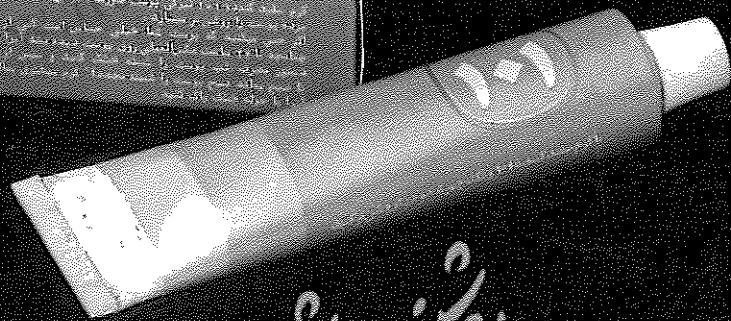
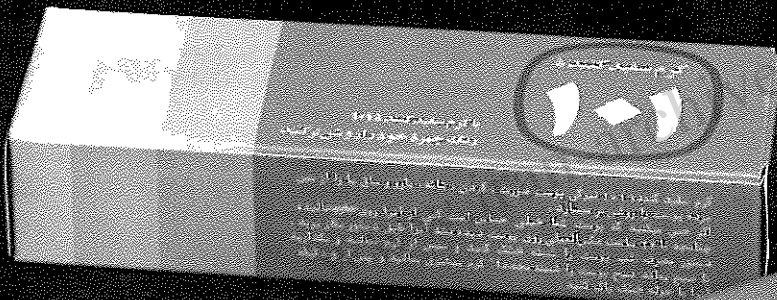
علامت استاندارد ایران
 نشانه مرغوبیت کالا است

توسعه منابع بهشهر

شرکت صنعتی بهشهر

آداره مرکزی: خیابان میرزای شیرازی،
 کوچه بسز هم، پلاک ۵۴۲
 تلفن ۸-۱۶۷۰۸۳۰۱۶۷ فاکس ۸۸۲۳۳۷۳
 تلکس ۲۱۶۵۹۲ BEHRIR
 کارخانه: کیلومتر ۱۲ جاده قدیم کرج
 صندوق پستی ۲۱۸۱ - ۱۵۸۱۵
 تلفن ۴۰ - ۲۷۴۳۵ فاکس ۶۰۲۷۰۱۳
 تلکس ۲۱۲۵۵۹ PAN IR

اوسن، اوسن تر، باز هم اوسن تر

باکرم سفید کنندۀ ۱۰۱
رنگ چهره خود را روشن تر کنید